

PER A UN COMERÇ JUST

Concurs de Relats Curts

Coordina

Setem

Participen

**ALTER³
NATIVA**

FETS
Finançament Ètic i Solidari

**Intermón
Oxfam**

**consum
arxa
solidari**

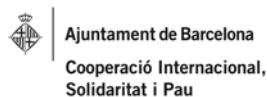
ÍNDEX

Presentació.....	2
Justificació.....	2
Què és el Comerç Just?	3
Els principis del Comerç Just.....	3
Bases del Concurs de Relats Curts "Per a un comerç just"	4
Dinàmica per a nens i nenes del Cicle Superior de Primària.....	5
Dinàmica per a joves de Secundària.....	8

Edició i adaptació
SETEM Catalunya, novembre 2009
Bisbe Laguarda, 4 • 08001 Barcelona • Tel: 93 441 53 35
coordinacio@festacj.org • www.festacj.org

Font: Campanya Roba Neta
Disseny i maquetació: SETEM Catalunya
Coordinació: Ernest Garro
Revisió: Jordi Pons i Meritxell Nebot

Projecte amb conveni amb:

Col·laboradors regionals:

Col·laboradors locals: més de 250 entitats locals i comarcals de solidaritat fan possible la Festa als més de 85 municipis on es celebra en col·laboració amb els **ajuntaments locals**.

Presentació

En motiu de la onzena edició de la Festa del Comerç Just i la Banca Ètica que coordina SETEM Catalunya amb la col·laboració d'Alternativa 3, Intermón-Oxfam, FETS i la Xarxa de Consum Solidari us presentem el Concurs de Relats Curts "Per a un comerç just" acompanyat de dues dinàmiques participatives.

Ambdues activitats s'han elaborat amb l'objectiu de suggerir idees per a que professorat, educadors i educadores d'esplais, agrupaments escoltes i d'altres centres educatius puguin treballar i reflexionar amb els nens i nenes sobre les actuals injustícies del comerç internacional i conèixer l'alternativa del Comerç Just -concepte i principis bàsics- mitjançant propostes lúdiques i participatives.

Proposem, doncs, les dinàmiques de participació sobre Comerç Just com una activitat col·lectiva a realitzar amb l'educador/a i els participants. Complementàriament, i amb tota la informació que s'ha treballat sobre Comerç Just, proposem que cada participant prengui part en el Concurs de Relats Curts "Per a un comerç just".

Justificació

A dia d'avui es compten 1.400 milions de persones que viuen en estat de pobresa extrema i per primera vegada, degut a la crisi alimentària, s'ha superat la xifra de 1.000 milions de persones que passen gana, de les quals 70.000 moren diàriament. Molts dels que pateixen pobresa i gana són petits camperols que viuen als països empobrits que, tot i disposar del potencial suficient per cobrir les seves pròpies necessitats i millorar la seguretat alimentària, són pobres i molts dies no tenen res per menjar.

La pobresa i la fam, doncs, no són un estat natural si no que sovint són fruit d'un sistema econòmic altament injust que afavoreix als més poderosos i perjudica als dèbils. El comerç internacional convencional està regit per unes normes comercials desiguals que provoquen grans injustícies i vulneren els drets humans bàsics de qualsevol persona. Enfront d'aquesta situació, el Comerç Just treballa per aconseguir una millor equitat entre els actors que intervenen en la cadena comercial, sobretot els productors i treballadors marginats dels països del Sud.

Què és el Comerç Just?

“El Comerç Just és una associació de comerç, que busca una major equitat en el comerç internacional. Contribueix a un desenvolupament sostenible oferint millors condicions comercials i assegurant els drets de productors i treballadors marginats, especialment en el Sud. Las Organitzacions de Comerç Just, recolzades pels consumidors, estan implicades activament en donar suport als productors, sensibilitzar i desenvolupar campanyes per aconseguir canvis en les regles i pràctiques del comerç internacional convencional”.

Definició de FINE (plataforma informal que aglutina als principals referents de Comerç Just: IFAT, EFTA, FLO, NEWSI)

Els principis del Comerç Just

El Comerç Just garanteix l'acompliment dels principis que analitzem en el següent quadre:

Principi de Comerç Just	Situació d'injustícia
Salari per a una vida digna	Els sous que reben els treballadors del Sud els condemnen a ser esclaus de la pobresa.
No a l'explotació infantil	Els nens i nenes treballen com a adults en molts països del Sud per tal de portar un altre sou a casa, fet que no els permet anar a l'escola. Treballen moltes hores per un sou indigne i viuen en condicions pèssimes i exposats a malalties.
Igualtat entre homes i dones	Les dones estan sistemàticament discriminades en el pla social i econòmic. És habitual que la dona cobri un salari inferior per realitzar la mateixa feina que un home, fet que no els permet la possibilitat de tenir una feina segura, ingressos propis, formació i, per tant, prendre decisions sobre el seu propi futur. El 70% de les persones que viuen en la pobresa absoluta són dones.
Respecte al medi ambient	La sobreexplotació dels recursos naturals compromet el desenvolupament dels països del Sud. L'ús de pesticides i fertilitzants, en augment en els darrers anys, és un greu perjudici per als agricultors –afecten a la pell i vies respiratòries- i per la terra –degradació del sòl i contaminació del medi ambient.
Respecte als drets laborals	L'absència de drets laborals dificulta la obtenció d'unes condicions de vida i feina més dignes. En molts països de Sudamèrica, Àfrica i Àsia els treballadors no tenen cap cobertura sanitària, no es poden agrupar en sindicats, els seus amos van armats...

CONCURS DE RELATS CURTS "PER A UN COMERÇ JUST"

Bases

1. Objecte i temàtica

SETEM Catalunya, amb la col·laboració d'Alternativa3, FETS Finançament Ètic i Solidari, Intermón Oxfam i Xarxa de Consum Solidari, convoquen el Concurs de Relats Curts "Per a un comerç just" amb l'objectiu de reflexionar sobre les actuals injustícies del comerç internacional i l'alternativa que ofereix el Comerç Just.

La temàtica, doncs, haurà de girar en torn al concepte de Comerç Just i els seus principis: no explotació infantil, salaris dignes, respecte al medi ambient, no utilització de productes químics a la terra, igualtat entre homes i dones i drets laborals dignes per a tothom.

2. Participants i categories

Poden participar nens i nenes d'escoles, esplais, agrupaments escoltes o d'altres col·lectius d'infants i joves de tota Catalunya, així com qualsevol persona major de 17 anys.

Hi haurà tres categories diferenciades: Cicle Superior Primària (10 i 11 anys) - Secundària (12 a 16 anys) - Joves i adults majors de 17 anys.

Cada participant pot presentar un màxim d'una obra.

3. Condicions tècniques i lliurament

La llengua utilitzada serà el català i els relats han de ser originals i inèdits.

L'extensió màxima és de dues pàgines i poden presentar-se escrits a mà o a l'ordinador.

Els originals s'han d'enviar per correu electrònic a concurs@festacj.org o per correu ordinari a SETEM Catalunya (Concurs Festa del Comerç Just): Bisbe Laguarda, 4 - 08001 Barcelona.

En ambdós casos cal que consti el nom i cognoms de l'autor, municipi, categoria i títol del relat, així com les dades del centre si s'escau (nom, adreça, telèfon i correu electrònic).

El termini d'admissió finalitza el **8 de març de 2010**.

4. Premis

Es premiarà un relat de cada categoria i els concursats premiats rebran un lot de productes de Comerç Just i una motxilla exclusiva de la Festa.

Es farà una menció especial a un concursant de cada municipi participant,

Tots els centres educatius que hagin participat rebran el material pedagògic sobre Comerç Just.

La resolució dels premis es publicarà al Diari de la Festa que es repartirà als diferents municipis participants a la Festa del Comerç Just i la Banca Ètica. Des d'aquí aprofitem per convidar als centres educatius participants a unir-se a les festes del seu municipi.

Els relats premiats es publicaran a www.festacj.org

5. Jurat

El Jurat estarà format per membres de SETEM Catalunya i persones vinculades al camp de l'educació per al desenvolupament. La seva decisió serà inapel·lable i pot declarar desert el concurs.

6. Condicions legals

Les persones participants assumeixen l'autoria de les seves obres i es comprometen a no presentar materials sobre els quals no tinguin drets d'ús degudament acreditats.

Els relats premiats passen a ser propietat de SETEM Catalunya, que se'n reserva el dret de la distribució i reproducció, en campanyes o publicacions de l'organització o en la promoció de posteriors edicions del concurs, fent-hi constar sempre l'autoria.

La participació en el concurs implica la total acceptació d'aquestes bases per part del participants.

DINÀMICA PER A NENS I NENES DE CICLE SUPERIOR DE PRIMÀRIA

Títol: Les etiquetes

Tema: Consum i comerç just

Grup destinatari: De 10 i 11 anys

Material necessari: Un mapamundi Projecció Peters, etiquetes FABRICAT A ... retallables, *blutac*, paper embalar 1x2 metres, retolador negre gruixut

Justificació

Molta de la roba que vestim es produeix a països del Sud com Indonèsia, Mèxic, Marroc, República Dominicana, Índia, Tailàndia, Xina, Cambotja i Bangladesh. Aquesta realitat ja és en sí incoherent per les despeses de transport que això suposa. Però això s'agreuja quan sabem que la gran majoria de persones que treballen en el ram del tèxtil ho fan en unes condicions deplorables: sense contracte laboral, salaris molt baixos, jornades molt llargues i, en alguns casos, i donant feina a nens i nenes en edat escolar.

Alguns exemples reals! :

Una empresa de Tailàndia, proveïdora d'Adidas, Nike, Levi-Straus i Reebok, ofereix als treballadors amfetamines per mantenir el ritme de la nit.

A Bangladesh existeix el treball infantil fins i tot en menors de 10 anys

A Xina el 47,2% de la població viu amb menys de 2 euros al dia

A la República Dominicana un treballador cobra per cada pantalon que fa 3.000 vegades menys del que costa al mercat

Font: www.robaneta.org

Objectius principals

1. Descobrir de quin país prové la roba que vestim
2. Descobrir els factors que influeixen en la fabricació dels productes tèxtils (condicions laborals, deslocalització, transport, explotació infantil)
3. Potenciar el sentit crític i el consum responsable

Metodologia

1. Abans d'iniciar la dinàmica s'haurien de preparar dues coses:
 - a. El projector/ordinador per projectar el Mapa Peters a una paret
 - b. Dos voluntaris/es haurien de dibuixar la silueta del Mapa Peters en el paper d'embalar per tal que, un cop finalitzada la dinàmica, es pugui quedar a la classe o espai de trobada penjat durant un temps.

2. Un cop acabada la preparació, la dinàmica comença quan l'educador/a reparteix dos papers de FABRICAT A ... a cada participant.

3. Posteriorment, l'educador/a demana als nens i nenes que per parelles es mirin l'un a l'altre les etiquetes de la roba que duen posada i es fixin on han estat fabricades les peces. Cada nen escriurà en un paper el país on ha estat fabricada la peça de roba que porta

4. Un voluntari/a anirà enganxant amb *blutac* els papers al mapa. Mica en mica s'anirà veient quins països van sortint i si estan en el grup de països desenvolupats o en vies de desenvolupament.

Anàlisi i reflexions en plenària

Amb aquesta dinàmica s'anirà comprovant com la majoria dels països que surten a les etiquetes estan entre els països empobrits. Això portarà a fer un debat i a reflexionar entorn de les següents qüestions:

1. Per què creieu que els productes es fabriquen en aquests països?
2. Quines creieu que són les condicions laborals i la qualitat de vida dels habitants d'aquests països? (semblances i diferències amb el nostre entorn proper; podem parlar d'exemples de les seves famílies, tipus de feina, tipus d'oci, oportunitats, gènere...)
3. Per què creieu que surt més a compte fabricar la roba en un país, i vendre-la en una altre, que no pas fer-la i vendre-la en el mateix?

Què hi podem fer nosaltres?

Un cop finalitzada la dinàmica el l'educador/a pot llançar diferents propostes d'acció individual als nens i nenes:

1. Quan anem a una botiga a comprar, podem mirar l'etiqueta per saber a quin país ha estat fabricada la peça. Si està feta en un país en vies de desenvolupament podem preguntar al dependent o dependenta si saben dir-nos en quines condicions s'ha fabricat aquest article.
2. A casa, podem mirar les etiquetes de la nostra roba, la dels germans/es, pare i mare i després explicar a la família la dinàmica que hem fet a l'escola per intentar generar també un debat dins de l'espai familiar.

Per fotocopiar i retallar:

FABRICAT A	FABRICAT A	FABRICAT A
FABRICAT A	FABRICAT A	FABRICAT A

El mapa Projecció Peters mostra els països d'acord a la seva localització i mida reals

DINÀMICA PER A JOVES DE SECUNDÀRIA

Títol: Quin cacau!

Tema: Comerç Just

Grup destinatari: De 12 a 16 anys

Material necessari: Taula "Rajola de xocolata: qui paga, qui guanya?" en un projector o a la pissarra

Justificació

El cacau és una de les matèries primeres més importants del comerç internacional i, en molts casos, la principal font d'ingressos dels camperols que el cultiven. Només a Àfrica, més de 10 milions de persones viuen del cultiu de cacau. Tanmateix, és l'eslavó de la cadena alimentària que menys benefici en treu de la seva feina. La diferència entre el preu que rep el productor pel seu cacau i el preu que paga el consumidor per un producte fet amb aquesta matèria primera (cacau soluble, xocolata...) és abismal. I no cal dir que el benefici que en treuen els intermediaris i les empreses transnacionals (ETN) és desproporcionat.

Aquesta dinàmica explora la desigualtat entre els salaris que reben els petits productors de cacau, el preu que paguen els consumidors i el benefici de les ETN i d'altres sectors.

Objectius principals

1. Descobrir els diferents actors de la cadena alimentària del cacau, amb especial èmfasi en els països productors i les condicions laborals dels camperols
2. Reflexionar sobre les desigualtats en els salaris dels diferents actors de la cadena
3. Conèixer l'alternativa que el Comerç Just ofereix per aconseguir equitat en la cadena comercial

Metodologia

1. Abans d'iniciar la dinàmica s'haurien de preparar dues coses:

- a. El projector/ordinador per projectar la taula "Rajola de xocolata: qui paga, qui guanya?". Una altra opció és dibuixar-la en una pissarra o sobre paper d'embalar

Rajola de xocolata: qui paga, qui guanya?				
		dels ingressos totals		
Procés	Actors	Estimació	Realitat	Comerç Just
Cultiu del cacau	Petit productor	cts.	cts.	cts.
Transport	Transportista			
Indústria (manufactura i distribució)	Empreses transnacionals			
Consum	Botiga			
Preu total		1€	1€	1€

- b. Dividir el grup en parelles o grups de quatre persones

2. Un cop acabada la preparació, la dinàmica comença amb una breu introducció en el tema per part de l'educador/a que explica que 60 països de tot el món cultiven cacau però on es concentra la producció (el 87%) és a sis: Costa de Marfil, Camerun, Ghana, Indonèsia, Nigèria i Brasil. Només quatre ETN s'encarreguen de processar el fruit del cacau i sis de manufacturar-lo i vendre'l al consumidor final, entre elles Nestlé, Ferrero, Mars i Cadbury Schwepes. El consum anual de cacau és de 3 milions de tonelades i actualment una rajola de xocolata de 150 gr. costa a la botiga 1 euro.

3. L'educador/a explica als participants que l'exercici consistirà en calcular quina part d'aquest 1 euro correspon a cada un dels principals grups involucrats en la cadena alimentària. Les xifres que ells pensin que són les escriuran a la columna "Estimació".

4. Un cop finalitzat l'exercici, l'educador/a llegirà en veu alta les xifres reals (veure quadre a baix) i els participants les escriuran a la columna "Realitat".

Procés	Actors	Realitat
Cultiu del cacau	Petit productor	6 cts.
Transport	Transportista	22 cts.
Indústria (manufactura i distribució)	Empreses transnacionals	39 cts.
Consum	Botiga	32 cts.
Preu total		1 €

5. L'educador/a observarà les reaccions de la classe: s'han sorprès? Quina cosa és la que més els crida l'atenció?

6. Seguidament l'educador/a fa la lectura d'un breu relat per incitar al debat entre els participants:

Història d'Adelina

Adelina és la filla petita d'una família de quatre germans. Els són productors de cacau d'una organització de petits productors de Bolívia i guanyen al mes 24 euros per la seva collita. Aquest cacau el vendran a Barcelona i després de passar per varies mans intermediàries es convertirà en un pot de Cola Cao de 425 gr. que podrem comprar a qualsevol supermercat per 2,25 euros, gairebé el sou de tres dies de feina d'un productor de cacau.

Fa uns anys, el corredor de motos Dani Pedrosa va sortir en un anunci televisiu anunciant les excel·lències del Cola Cao. Aquest jove, que ha donat la cara també per a anuncis de moltes altres marques, guanya a l'any 3 milions d'euros només en concepte de publicitat, una partida en la que les empreses hi destinen quantitats astronòmiques per incitar al nostre consum.

7. Comença el debat encapçalat per la següent pregunta: Creieu que això és just?. L'educador/a anirà escrivint el que es va dient a la pissarra i invitarà als participants que ho facin també en un paper.

8. Un cop finalitzat el debat, els participants hauran de completar la darrera columna "Comerç Just" amb la quantitat que ells pensin que cada grup hauria de percebre perquè el tracte fos equitatiu i el comerç just.

Procés	Actors	Comerç Just
Cultiu del cacau	Petit productor	33 cts.
Transport	Transportista	22 cts.
Indústria (manufactura i distribució)	Empreses transnacionals	23 cts.
Consum	Botiga	22 cts.
Preu total		1 €

Què hi podem fer nosaltres?

Un cop finalitzada la dinàmica l'educador/a pot llançar diferents propostes d'acció individual als joves:

1. Apostem per un consum crític i responsable
 - Anem a comprar amb una actitud de voler saber: la procedència, si es respecta el medi ambient en la seva fabricació, si es respecten els drets de les treballadores i treballadors...
 - Podem trobar aquesta informació a les següents pàgines web:
 - www.setem.org
 - www.alternativa3.com
 - www.fets.org
 - www.intermonoxfam
 - www.xarxaconsum.net
 - www.ropalimpia.org
2. Podem fer un cop d'ull als productes que es consumeixen a casa nostra i després explicar a la família la dinàmica que hem fet. D'aquesta manera afavorirem el debat dins l'espai familiar i podrem canviar alguns hàbits de consum.